

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL GALAȚI
SECȚIA A II- A CIVILA

Dosarul nr. ....

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 17 Aprilie 2019

Completul compus din:

Președinte - .....

Judecător - .....

Judecător - .....

Grefier - .....

Pentru astăzi fiind luată în discuție cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la dezlegarea unor chestiuni de drept formulată de recurenta reclamantă ..... cu sediul în ..... în cauza având ca obiect recursul declarat împotriva sentinței civile nr. .... din ..... pronunțată de Tribunalul Brăila în dosar nr. ....

La apelul nominal făcut în ședință publică, la prima strigare, a răspuns pentru recurenta reclamantă, avocat ....., lipsă fiind recurenta pârâtă ..... și intimata pârâtă .....

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei în sensul că s-a înaintat la dosar copia ordinului de plată a taxei judiciare de timbru în sumă de .....lei, aferentă recursului incident, după care;

Față de cererea formulată de apărătorul recurenteii pârâte, avocat ....., instanța lasă cauza la a doua strigare.

La apelul nominal făcut în ședință publică, la a doua strigare, au răspuns părțile ca în precedent.

Apărătorul recurenteii depune la dosar originalul sesizării ÎCCJ arătând că a comunicat-o prin e-mail avocatului ..... al recurenteii pârâte.

Solicită admiterea cererii de sesizare a ICCJ cu mențiunea că aceasta vizează interpretarea dispozițiilor art. 485 în referire la art. 491 C.proc.civ., respectiv la obiectul recursului incident.

Consideră apărătorul recurenteii că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate, obiectul recursului incident neputând viza alte aspecte din hotărârea recurată care nu au fost atacate prin recursul principal și că se încalcă principiul unicității și cel al legalității căii de atac, echivalând cu faptul recunoașterii pentru intimat a două termene de declarare a căii de atac: unul care curge de la data comunicării hotărârii și altul de la data comunicării recursului formulat de partea potrivnică, fapt ce contravine și principiului legalității.

Solicită suspendarea prezentei cauze până la soluționarea cererii de sesizare a ICCJ.

Curtea rămâne în pronunțare asupra sesizării formulate.

Deliberând, instanța a pronunțat următoarea încheiere:

CURTEA,

Analizând probele administrate în cauză,

I. constată admisibilitatea sesizării, în conformitate cu prevederile art. 519 Cod procedură civilă, motivat de faptul că:

1. de lămurirea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) C.pr.civ. depinde soluționarea pe fond a cauzei.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată depusă la Judecătoria Brăila, cerere completată succesiv, reclamanta ..... a solicitat obligarea pârâtei ..... la:

- a) plata daunelor-interese rezultate din lipsa de folosință a unui bun imobil (.....);
- b) recunoașterea unui drept de retenție asupra bunurilor pârâtei aflate în imobil, până la plata daunelor interese pentru lipsa de folosință;

c) plata penalităților contractuale pentru plata cu întârziere a unor produse (livrate potrivit contractului nr. ....din .....).

De asemenea, a solicitat obligarea pârâtei ....., în solidar cu pârâta ....., la:

d) plata prejudiciului rezultat din diferența de preț a unui bun contractat (..... tone de grâu).

La rândul său, pârâta-reclamantă ..... a formulat cerere reconvențională prin care a solicitat obligarea reclamantei-pârâte ..... la:

e) plata daunelor-interese rezultate din lipsa de folosință a unor bunuri mobile (inventar agricol) reținute de reclamanta-pârâtă în imobilul său (.....);

f) plata daunelor-interese rezultate din distrugerea unor bunuri mobile (inventar agricol) reținute de reclamanta-pârâtă în imobilul său (.....); și

g) restituirea mai multor bunuri mobile (inventar agricol) reținute de reclamanta-pârâtă în imobilul său (.....).

Prin sentința civilă nr. ....din ....., Judecătoria Brăila a admis în parte cererea principală – capetele de cerere a), c) și d) de mai sus –, dar a respins capătul de cerere b). De asemenea, a admis în parte cererea reconvențională, numai în ce privește capătul de cerere g), respingând capetele de cerere e) și f).

Împotriva sentinței au declarat apel pârâta-reclamantă ..... și pârâta ....., iar Tribunalul Brăila, prin decizia nr. .... din ....., a admis în parte apelul și a schimbat în parte sentința în sensul că a respins capătul de cerere a) din cererea principală a reclamantei-pârâte ..... și a admis, în schimb, capătul de cerere e) din cererea reconvențională a pârâtei-reclamante ..... Totodată, a menținut celelalte dispoziții ale sentinței apelate.

Împotriva deciziei a declarat recurs principal intimata-reclamantă-pârâtă ..... solicitând casarea deciziei și, în rejudecare, respingerea apelului formulat de pârâta-reclamantă ....., cu menținerea sentinței Judecătoriei Brăila. Deci, recursul său privește capetele de cerere a) și e).

La rândul său, apelanta-pârâtă-reclamantă ..... a declarat recurs incident împotriva aceleiași decizii a Tribunalului Brăila, prin care a solicitat schimbarea în parte a acesteia în sensul respingerii capetelor de cerere c) și d), dar al admiterii capătului de cerere f).

Așadar, după cum se observă, aspectele litigiului (capetele de cerere) puse în discuție prin cele două cereri de recurs sunt complet diferite: **recursul principal** privește pretențiile **a)** și **e)**, în vreme ce **recursul incident** pretențiile **c)**, **d)** și **f)**.

Data fiind această situație, recurenta ..... a invocat inadmisibilitatea recursului incident formulat de ....., susținând că recursul incident nu poate privi soluțiile asupra acelor aspecte ale litigiului care nu au fost atacate prin recursul principal, pentru că acestea au intrat sub autoritatea de lucru judecat la împlinirea termenului de recurs.

Curtea de Apel Galați, dacă acceptă argumentul recurentei ....., urmează să respingă – fără o analiză pe fond – recursul părții adverse; în caz contrar, urmează să analizeze și recursul incident. Așadar, de lămurirea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) C.pr.civ. depinde soluționarea pe fond a cauzei (a recursului incident declarat de .....

De altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut în mod constant, în jurisprudența sa (de exemplu, în Decizia nr. .... par.....), că obiectul sesizării pentru o hotărâre prealabilă l-ar putea constitui atât o chestiune de drept material, cât și una de drept procedural (cum este situația în cauza de față), dacă, prin consecințele pe care le produc, interpretarea și aplicarea normei de drept au aptitudinea să determine soluționarea pe fond a cauzei, adică rezolvarea raportului de drept dedus judecății;

2. problema de drept enunțată este nouă, sub aspect formal, textul de lege fiind cuprins într-o lege adoptată relativ recent (Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă a intrat în vigoare abia la 15.02.2013). Chiar dacă și în legislația anterioară (Codul de procedură civilă din 1865) a existat o soluție legislativă similară, problema de drept nu a pierdut caracterul de noutate pentru că, pe de o parte, dispoziția anterioară (art. 293 C.pr.civ. din 1865) a fost reintrodusă abia prin OUG nr. 138/2000 (în vigoare din 02.05.2001), iar, pe de altă parte, chestiunea în discuție nu a primit o dezlegare nici din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici din partea altor instanțe (printr-o practică judiciară consacrată).

De altfel, reglementarea actuală nu este identică celei anterioare, în prezent fiind conturat mai exact caracterul accesoriu al recursului incident; astfel, anterior, recursul incident (ca și apelul incident) se putea declara și înăuntrul termenului de recurs principal, iar în acest caz era considerat și el recurs principal, deci nu mai era afectat de actul de dispoziție al recurentului principal (care poate renunța la propria cale de atac) sau de soluția dată asupra recursului principal. Or, în prezent, această ipoteză nu mai este posibilă, recursul incident putând fi exercitat numai după expirarea termenului recursului principal, deci are întotdeauna caracter accesoriu;

3. problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi, ...

II. Expunerea succintă a procesului:

Prin sentința civilă nr. ...., pronunțată de Judecătoria Brăila în dosarul nr. ...., a fost admisă în parte acțiunea principală formulată de reclamanta ..... în contradictoriu cu pârâtele ..... și ..... și a fost obligată pârâta ..... să plătească reclamantei suma de ..... lei reprezentând daune interese rezultate din lipsa de folosință parțială a ..... pentru perioada ....., precum și suma de ..... lei reprezentând penalități contractuale de întârziere pentru plata cu întârziere a produselor petroliere livrate potrivit contractului nr. ....; însă, a fost respins capătul de cerere privind instituirea dreptului de retenție.

Prin aceeași sentință au fost obligate în solidar pârâtele ..... și ..... să plătească reclamantei ..... suma de ..... lei, reprezentând prejudiciu rezultat din diferența de preț a cantității de ..... tone grâu, sumă actualizată cu rata inflației și la care se va adăuga dobânda legală.

Totodată, a fost admisă în parte cererea reconvențională formulată de pârâta ..... și s-a dispus obligarea reclamantei ..... să restituie pârâtei ..... tractorul ..... și ..... remorci. Însă, au fost respinse pretențiile formulate prin cererea reconvențională privind lipsa de folosință a inventarului agricol și contravaloarea distrugerii inventarului agricol.

Sub aspectul cheltuielilor de judecată, a fost obligată pârâta ..... la plata către reclamantă a sumei de ..... lei.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel pârâta-reclamantă ..... și pârâta ....., iar prin decizia nr. .... Tribunalul Brăila a admis în parte apelul și a schimbat în parte sentința în sensul că a respins capătul de cerere din acțiunea principală, privind obligarea pârâtei-reclamante la plata sumei de ..... lei, reprezentând daune interese pentru lipsa de folosință a ....., ca nefondat, însă a admis capătul de cerere din cererea reconvențională și a obligat reclamanta-pârâta să plătească pârâtei-reclamante suma de ..... lei reprezentând prejudiciu creat ca urmare a lipsei de folosință a inventarului agricol reținut. Totodată, a menținut restul dispozițiilor sentinței atacate și a compensat cheltuielile de judecată.

Împotriva deciziei Tribunalului Brăila au declarat recurs principal reclamanta ..... pe ..... și recurs incident pârâta ..... pe .....

Cauza se află în apel pe rolul Curții de Apel Galați – Secția a II-a civilă.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept:

1. recurenta-reclamantă ..... apreciază că art. 456-465 C.pr.civ. reglementează în mod distinct dispozițiile generale în materia căilor de atac, conținând reguli cu valoare de principiu privind legalitatea căii de atac, subiectele căilor de atac, ordinea exercitării căilor de atac, unicitatea căii de atac (regulă statornică în jurisprudență, prin a cărei adoptare se evită orice posibilitate de abuz de drept procesual și se disciplinează conduita părților și desfășurarea procesului, în sensul că părțile au obligația de a invoca toate motivele de nelegalitate existente la data declarării căii de atac, prin intermediul acesteia) și privind partea din hotărâre care poate fi atacată.

Plecând de la aceste principii, recursul incident poate fi promovat doar atunci când intimatul din recursul principal nu are un interes pregnant de a formula el însuși recurs principal, dar, observând că partea adversă a procedat la declararea căii de atac și, eventual, luând cunoștință de motivele recursului și de limitele devoțiunii fixate prin acestea, poate constata că apărarea poziției sale (eventual, de parte câștigătoare în proces) necesită formularea unui recurs, printr-o cerere proprie, prin intermediul căruia să repună în discuție soluțiile instanței a cărei hotărâre este recurată, cuprinse în

hotărâre, în considerente sau în încheierile premergătoare și pe care nu le-ar putea supune dezbaterei doar pe calea apărărilor pe care le poate formula în calitate de intimat în recursul făcut de partea potrivnică, întrucât prin nerecurarea hotărârii, acestea ar intra sub autoritatea lucrului judecat. Spre exemplu, atunci când intimatul a invocat la instanța a cărei hotărâre este recurată de partea adversă o excepție procesuală, care a fost respinsă printr-o încheiere interlocutorie sau prin hotărâre ori excepția a fost dezlegată în cuprinsul unor considerente decizorii, astfel încât aceasta nu ar putea fi reiterată în recurs de pe poziția de intimat, ci doar prin exercitarea căii de atac și formularea unor critici împotriva soluției date de acea instanță asupra excepției.

Însă, recursul incident nu poate avea ca obiect soluțiile din hotărâre privitor la care nici recurentul și nici intimatul nu au exercitat calea de atac a recursului principal, acestea intrând sub autoritate de lucru judecat prin expirarea termenului de recurs.

O asemenea soluție este consecința principiilor prevăzute de art.456-art.465 C.pr.civ., în principal pentru a se respecta principiile legalității și unicității căilor de atac, potrivit cu care calea de atac se exercită potrivit regulilor stabilite de legiuitor, aceasta fiind unică, nu alternativă.

A admite că intimatul, după expirarea termenului de declarare a căii de atac, are dreptul de a formula recurs incident al cărui obiect să privească și alte chestiuni din hotărârea recurată, ce nu au fost atacate de către recurentul principal, ar reprezenta și încălcarea principiului egalității, suplimentar față de încălcarea principiilor anterior arătate, precum și o recunoaștere (nelegală) a existenței, pentru intimat, a două termene (alternative) de declarare a căii de atac: unul care curge de la data comunicării hotărârii, iar altul de la data comunicării recursului formulat de partea potrivnică, ceea ce contravine principiilor căilor de atac și voinței legiuitorului.

În situația în care intimatul ar fi avut nemulțumiri cu privire la soluția instanței de apel sau cu privire la considerentele acesteia, nimic nu îl împiedică să formuleze recurs principal, aceasta cu atât mai mult cu cât poate formula recurs principal și numai împotriva considerentelor, iar nu doar împotriva dispozițiilor cuprinse în dispozitiv.

2. recurenta-pârâtă ..... arată că, așa cum prevede art. 472 C.pr.civ., intimatul nu este limitat la partea de hotărâre deja recurată de partea potrivnică (ar fi și un *non sens*, pentru că se ajunge la limitarea obiectului recursului incident, eventual, doar la partea de considerente în care părțile adverse pot, deopotrivă declara recurs), ci poate, așa cum este explicit și nediferențiat reglementat în cadrul procesului în care se judecă recursului făcut de partea potrivnică (regula unicității căii de atac), printr-o cerere proprie, să urmărească schimbarea hotărârii. Deci, intimatul nu este condiționat și limitat la o cerere de recurs incident care să vizeze aceeași parte de hotărâre recurată de partea potrivnică, ci, din contră, prin cererea sa, poate tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe sub orice aspect.

IV. Punctul de vedere al completului de judecată:

1. redarea normei de drept interne ce urmează a fi supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Normele a căror interpretate se solicită fac parte din materia dreptului procesual civil, sunt cuprinse în Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și au următoarea formă:

Art. 472 – Apelul incident

(1) Intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să formuleze apel în scris, în cadrul procesului în care se judecă apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe.

Art. 491 – Recursul incident și recursul provocat

(1) Recursul incident și recursul provocat se pot exercita, în cazurile prevăzute la art. 472 și 473, care se aplică în mod corespunzător. (...)

3. prezentarea jurisprudenței proprii instanțe:

Nu a fost identificată practică relevantă.

4. prezentarea jurisprudenței naționale/a altor state/comunitară/a drepturilor omului apreciate a fi relevantă pentru dezlegarea problemei de drept supuse analizei:

Nu a fost identificată practică relevantă.

5. punctul de vedere al completului de judecată asupra chestiunii de drept sesizate:

Chestiunea de drept aflată în dezbateri – posibilitatea de atacare printr-un recurs incident a unei părți din hotărârea instanței de apel care nu a fost atacată cu recurs principal – nu reiese cu claritate din textele de lege incidente – art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) C.pr.civ. –, fiind posibile două interpretări.

Într-o primă interpretare, recursul incident (ca, de altfel, și apelul incident) nu poate privi decât acea parte din hotărâre care a fost deja atacată prin recursul principal. Un argument în favoarea acestei interpretări este acela că recursul incident are un pronunțat caracter accesoriu, reieșit din faptul că nu se poate în niciun caz declara și înăuntrul termenului pentru recursul principal, deci nu va putea fi niciodată calificat drept recurs principal, astfel că soluția asupra sa va depinde întotdeauna de actul de dispoziție al recurentului principal sau de soluția dată asupra recursului principal [în temeiul art. 472 alin. (2) C.pr.civ.].

De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că soluțiile asupra acelor aspecte ale litigiului care nu au fost atacate prin recursul principal se poate aprecia că au intrat sub autoritatea de lucru judecat la împlinirea termenului de recurs, deci înainte ca recursul incident să poată fi declarat.

În cea de-a doua interpretare, recursul incident poate privi și părți din hotărâre care nu au fost atacate cu recurs principal. În acest sens trebuie avută în vedere situația premisă pentru care a fost reglementată instituția recursului incident. Astfel, prin definiție, hotărârea susceptibilă de recurs trebuie să nu fi dat satisfacție deplină (să nu fi admis în întregime pretențiile) niciuneia dintre părți, astfel că ambii litiganți ar avea, simultan, și interesul de a ataca hotărârea (pentru a obține admiterea în întregime a propriei pretenții), dar și interesul ca ea să nu fie atacată de partea adversă (pentru a menține, cel puțin, ceea ce au câștigat deja). Atitudinea părților de a nu ataca hotărârea echivalează cu tranzacționarea asupra litigiului, în sensul că, prin cedări reciproce (la pretențiile care nu au fost admise) se evită o nouă etapă procesuală (analiza din recurs). Însă, atitudinea uneia dintre părți de a ataca hotărârea cu recurs principal echivalează cu refuzul tranzacționării, astfel că este echitabil ca și adversarul să beneficieze de egalitate de arme (de posibilitatea de a declara, la rândul său, recurs).

Or, în cazul tranzacției, art. 2267 C.civ. arată expres că prevenirea sau stingerea litigiului se poate face prin concesi sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă, deci are în vedere și drepturi diferite, și, mai mult chiar, prin tranzacție se pot naște, modifica sau stinge raporturi juridice diferite de cele ce fac obiectul litigiului dintre părți. Iar dacă se acceptă aplicarea acestei condiții și pentru recursul incident, în baza art. 1 alin. (2) C.civ. (potrivit căruia, în cazurile neprevăzute de lege se aplică dispozițiile legale privitoare la situații asemănătoare) coroborat cu art. 2 alin. (2) C.civ. (conform căruia Codul civil este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale), atunci obiectul acestui recurs incident nu mai poate fi limitat.

De altfel, textele de lege înseși [art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) C.pr.civ.] nu exprimă o astfel de limitare ci, dimpotrivă, prin formularea generală – „*printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe*”, adică schimbare sub orice aspect – par să sugereze că limitarea doar la (cel mult) obiectul recursului principal nu este urmărită. Altfel spus, o astfel de limitare ar rezulta doar din interpretarea textului, iar nu din formularea sa expresă; or, afectarea unui drept (cum este cel la declararea căii de atac) trebuie să rezulte din formularea explicită a textului de lege, iar nu doar din interpretarea sa (potrivit art. 10 C.civ.).

Data fiind situația arătată, respectiv a existenței mai multor argumente în favoarea fiecăreia dintre cele două interpretări, apare ca necesară intervenția Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru lămurirea chestiunii de drept.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:

Constată admisibilă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dispozițiile art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) C.pr.civ. pot fi interpretate în sensul că obiectul recursului incident poate privi o parte din hotărârea instanței de apel care nu a fost atacată cu recurs principal?

Dispune înaintarea prezentei încheieri, la care se atașează următoarele înscrisuri, în copie conformă cu originalul: sentința civilă nr.....din .....a Judecătoriei Brăila – Secția civilă, decizia civilă nr. .... din ..... a Tribunalului Brăila – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, cererea de recurs principal, întâmpinarea la recursul incident și cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, toate formulate de ..... precum și cererea de recurs incident formulată de .....

Dispune suspendarea judecării conform prevederilor art. 520 alin. (2) Cod procedură civilă.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică azi, 17.04.2019.

Președinte,
.....

Judecător,
.....

Judecător,
.....

Grefier,
.....

Red. .... 6 ex.